

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїстики

Факультет №6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «**ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ**» обов'язкових
компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти

262 Правоохоронна діяльність

**за темою № 6: Забезпечення законності у Збройних Силах і інших
військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний
захист.**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21 грудня 2023 р. № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 20 грудня 2023 р. № 12

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 21 грудня 2023 р. №
11

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти
Протокол від 14 грудня 2023 року № 13

Розробники:

Старший викладач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти,
кандидат юридичних наук Пінчук Юлія Костянтинівна.

Рецензенти:

1. Заступник начальника відділення поліції № 3 Харківського районного управління поліції № 1 ГУНП в Харківській області, д.ю.н., с.н.с. Прокопенко О.Ю.
2. Доцент кафедри адміністративного права та процесу Факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доц. Казанчук І.Д.

План лекції

1. Основні принципи, гарантії та форми забезпечення законності у Збройних Силах.

2. Контроль за діяльністю військових формувань.

3. Звернення та скарги військовослужбовців.

4. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 108. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
3. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 9. – Ст. 106. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1932-12#Text>
4. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 15.03.1998 р. № 183/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – Ст. 237. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про Концепцію оборони та будівництва Збройних Сил України: постанова Верховної Ради України від 11.10.1991 р. № 1659-XII // Відомості Верховної Ради України – 1991. – № 51. – Ст. 729. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1659-12#Text>
6. Про єдиний державний реєстр нормативних актів: указ Президента України від 27.06.1996 р. № 468/96 // Уряд. кур'єр від 04.07.1996 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468/96#Text>
7. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: указ Президента України від 10.06.1997 р. № 503/97 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 24. – Ст. 11. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>
8. Про Концепцію переходу Збройних Сил України до комплектування військовослужбовцями контрактної служби на період до 2015 р.: указ Президента України від 07.04.2001 р. № 239/2001 // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 15. – Ст. 644. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/239/2001#Text>
9. Про затвердження Положення про підготовку і проведення призову громадян України на строкову військову службу 19 та прийняття призовників на військову службу за контрактом: постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.2002 р. № 352 // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 13. – Ст. 656. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/352-2002-%D0%BF#Text>
10. Про затвердження Положення про військові комісаріати: постанова

Кабінету Міністрів України від 14.06.2013 р. № 389 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 42. – Ст. 1503.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2013-%D0%BF#Text>

11. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 07.03.2002 р. № 3099-III // Відомості Верховної Ради України – 2002. – № 32. – Ст. 225.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14#Text>

12. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України — 2015 р., / № 2-3 / Ст. 12.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

13. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

14. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20.02.2003 р. № 549-IV // Відомості Верховної Ради України.– 2003. – № 23. – Ст. 148.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-15#Text>

15. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV // Відомості Верховної Ради України – 1999. – № 22–23. – Ст. 197.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>

16. Про військові формування в Україні: постанова Верховної Ради України від 24.08.1991 р. № 1431-XII // Відомості Верховної Ради України – 1991. – № 38. – Ст. 506.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1431-12#Text>

17. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII // Там же. – 1993. – № 44. – Ст. 416.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>

Основна література:

18. Горбач, Д. О. Національна гвардія України: історія становлення та сучасний стан (порівняльно-правовий аналіз) / Д. О. Горбач // Право і безпека. – 2014. – № 3 (54). – С. 36-43.

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1599>

19. Загуменна, Ю. О. Внутрішня безпека держави: сучасне розуміння // Внутрішня безпека держави: сучасне розуміння. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кривий Ріг, 17 травня 2018 р. Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2018. С.34-37.

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4065>

20. Клімушин, П. С. Автоматизована система управління Збройних сил України як сучасний різновид стратегічного озброєння / П. С. Клімушин,

В. Д. Кротов // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 1 (44). – С. 16-23.

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4112>

21. Кулькіна Я. С. Порівняльна характеристика військових злочинів в Україні та зарубіжних країнах (на прикладі ст.414 КК України) [Електронний ресурс] / Я. С. Кулькіна // Форум права. – 2016. – № 5. – С. 103–109.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1667>
22. Нестеренко, О. В. Поняття адміністративно-правового статусу Збройних Сил України як суб'єкта забезпечення національної безпеки і оборони України / Нестеренко О. В. // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2020. – Вип. 4. – С. 137-141.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10030>
23. Нестеренко, О. В. Особливості адміністративно-правового статусу Збройних Сил України як суб'єкта забезпечення національної безпеки і оборони України / Нестеренко О. В. // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2020. – Вип. 3. – С. 143-148
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10029>
24. Нестеренко, О. В. Система суб'єктів забезпечення національної безпеки і оборони України / Олександр Володимирович Нестеренко // Право і безпека. - 2020. - № 2 (77). - С. 33-39.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9518>
25. Панова, О. О. Щодо своєрідності принципів адміністративно-правового забезпечення публічної безпеки / Панова О. О. // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. - 2021. - № 4. - С. 65-69.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11288>
26. Пономарьов, С. П. Внутрішня та зовнішня безпека держави: шляхи забезпечення / С. П. Пономарьов // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. - 2018. - № 2 (82). - С.169-176.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7864>
27. Слинько Д. В. Проблеми виокремлення галузей процесуального права України:загальнотеоретичний аналіз / Слинько Д. В. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Право. - 2017. - Вип. 23. - С. 18-21.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5574>
28. Сокурєнко В. В. Характеристика системи Збройних Сил України / Сокурєнко В. В. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. – 2015. - № 15, т. 1. – С. 74-76.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1629>
29. Сокурєнко В. В. Адміністративно-правовий статус Міністерства оборони України / Сокурєнко В. В. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Юридичні науки. – 2015. – Вип. 4. Т. 2. – С. 159-162.

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2820>

30. Сокурєнко В. В. Характеристика підзаконних нормативно-правових актів у сфері оборони / В. В. Сокурєнко // Актуальні проблеми держави і права. - 2015. - Вип. 75. - С. 16-22

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1326>

31. Чумак, В. В. Діяльність Збройних Сил Латвії, Литви та Естонії: досвід для України / Володимир Валентинович Чумак // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2019. – № 4 (87). – С. 162-169.

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8602>

Законність – це режим правильного і неухильного виконання чинного законодавства усіма суб'єктами права, який повинен забезпечити захист їх прав та можливість виконання ними своїх обов'язків.

Основні принципи законності:

- верховенство закону відносно інших нормативно-правових актів
- реальність законності
- всебічне забезпечення охорони прав і інтересів суб'єктів права
- своєчасність і правильність розгляду скарг і швидке реагування на них
- нагляд і контроль за дотриманням законності
- єдність розуміння і застосування законності
- боротьба з правопорушеннями та неминуча відповідальність за них
- взаємозв'язок законності і справедливості
- взаємозв'язок законності із загальною та правовою культурою громадян і посадових осіб

Законність – принцип діяльності, панування закону, права в суспільних відносинах.

Правопорядок ЦЕ результат впровадження законів (норм права) у суспільні відносини, але за умов законності; *ЦЕ* стан, при якому правові норми, закріплені в законодавстві, реально реалізуються в системі суспільних відносин; *ЦЕ* законність в дії.

Гарантії законності – засоби та умови, за допомогою яких у суспільному житті здійснюється закріплення, захист та відновлення у разі порушення законності.

ВИДИ ГАРАНТІЙ ЗАКОННОСТІ

- спеціальні (юридичні) гарантії
  - закріплення основ суспільного і державного ладу, основних прав і свобод і обов'язків громадян, компетенції державних органів в Конституції
  - повна відповідність законодавства нормам і принципам Конституції
  - верховенство закону по відношенню до інших нормативно-правових актів
  - рівність всіх суб'єктів права перед законом
  - право громадян на скарги в тому числі і до суду
  - чітка регламентація нормотворчої діяльності державних органів
  - здійснення судочинства тільки судом, незалежність суду і підпорядкування його тільки закону
  - централізований прокурорський нагляд за загальним дотриманням законів
  - справедливість і законність покарання
  - активна, рішуча боротьба з усіма правопорушеннями
  - неприпустимість зловживання владою чи посадовим становищем
- загальні гарантії
  - політичні
  - економічні
  - ідеологічні (правова культура)
  - соціальні
  - інші

Організаційно-правовими формами забезпечення законності є:

- контроль
- нагляд

- право подавати скаргу

Види контролю за діяльністю військових формувань

1. Державний надвідомчий контроль за дотриманням законності

Здійснюється тими органами, які за своїм характером і правовим положенням є загальнодержавними.

- Верховна Рада (Рахункова палата, заслуховування керівників формувань в ВР, перевірка нар. депутатами діяльності формувань, депутатські запити, тимчасові слідчі чи ревізійні комісії)
- Уповноважений Верховної Ради з прав людини
- Президент України (Секретаріат Президента)
- Рада Національної безпеки і оборони України
- Кабінет Міністрів України
- Центральні та місцеві органи виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом.

2. Державний внутрішньовідомчий контроль за дотриманням законності

Здійснюється органами військового управління (вищими по відношенню до нижчих) а також спеціально для цього призначеними посадовими особами і контрольно-ревізійними органами

- контроль органів загальної компетенції (всебічний контроль)
  - особисто Міністр
  - комісії із проведення інспектувань, навчань, перевірок
  - особисто командири всіх рівнів
- спеціалізований контроль
  - внутрішні перевірочні комісії

3. Прокурорський нагляд за дотриманням законності

Нагляд:

Прокурор має право:

1. безперешкодно входити у державні чи громадські установи і мати доступ до документації і матеріалів;

2. вимагати для перевірки рішення, розпорядження, інструкції, накази і інші акти та документи;

3. вимагати від посадових осіб державних органів проведення перевірок, ревізій діяльності підконтрольних і підлеглих підприємств, установ, організацій, виділення спеціалістів для проведення перевірок і експертиз;

4. викликати посадових осіб і громадян, вимагати від них усних і письмових пояснень відносно порушень закону.

Форми прокурорського реагування на порушення законності:

➤ винесення протесту (з метою відміни нормативно-правового акту, що не відповідає закону)

➤ винесення письмового припису (з метою усунення правопорушення, що має очевидний характер і може спричинити істотну шкоду)

➤ винесення подання (з метою усунення правопорушень, причин та умов що їм сприяли)

➤ винесення мотивованої постанови (з метою усунення причин і умов, що їм сприяли)

Скарги

Усі військовослужбовці мають право направляти письмові звернення або особисто звертатися до посадових осіб, органів військового управління та інших державних органів у разі:

- незаконних рішень, дій (бездіяльності) щодо них командирів чи інших військовослужбовців, порушення їх прав, законних інтересів та свобод.

- незаконного покладання на них обов'язків або незаконного притягнення до відповідальності (ст.110 ЗУ «Про дисциплінарний Статут Збройних Сил України»)

З інших питань службової діяльності, скарга подається безпосередньо командирові тієї особи, чиї дії оскаржуються, а якщо ті, хто подають скаргу, не знають, з чиєї вини порушені їх права, скарга подається у порядку підпорядкованості (ст.111 ЗУ «Про дисциплінарний Статут Збройних Сил України»)

Ніхто не може бути скривджений на службі чи покараний за те, що він подає пропозицію, заяву або скаргу (ст.113 ЗУ «Про дисциплінарний Статут Збройних Сил України»).

Заборонено подавати скаргу під час бойового чергування, перебування в строю (за винятком скарг, поданих під час опитування військовослужбовців), на варті (вахті), а також у добовому наряді, під час занять (ст.114 ЗУ «Про дисциплінарний Статут Збройних Сил України»).

Особливості права військовослужбовців на подання скарги

Військовослужбовці мають право звертатись зі скаргами і заявами не тільки до посадових осіб органів військового управління, але й на рівні з іншими громадянами в інші державні органи і установи (ЗУ "Про звернення громадян")

Пропозиції, заяви та скарги військовослужбовців, пов'язані з проходженням військової служби, подаються, розглядаються і вирішуються відповідно до Дисциплінарного Статуту та Статуту внутрішньої служби, якими передбачені деякі особливості у порядку подання і вирішення скарг і заяв. (ЗУ "Про Дисциплінарний Статут", ЗУ "Про Статут внутрішньої служби")

Усі пропозиції, заяви чи скарги, розглядаються і вирішуються у строк не більше 1 місяця з часу їх отримання, а ті, що не потребують додаткового вивчення й перевірки – невідкладно, але не пізніше 15 діб з часу їх надходження.

Якщо питання, порушені в пропозиції, заяві чи скарзі не входять до компетенції командира (начальника) органу військового управління, вони в

строк не більше 5 днів пересилаються ним за належністю відповідній посадовій особі, чи органу, про що сповіщається військовослужбовець.

Якщо пропозиція, заява чи скарга, не містять даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення, органом чи посадовою особою, вони в 5-денний строк повертаються військовослужбовцю з відповідними роз'ясненнями.

Пропозиції, заява чи скарга, що не містять даних про заявника, визнаються анонімними і не підлягають розгляду (ст.116 ЗУ „Про дисциплінарний Статут Збройних Сил України”).

Усі пропозиції, заяви та скарги в день їх надходження заносяться до Журналу реєстрації пропозицій, заяв і скарг, який ведеться і зберігається у кожній військовій частині, закладі та установі.

Командир частини щомісячно перевіряє Журнал на предмет своєчасності та правильності виконання прийнятих рішень.

Корупція - діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг (ст. 1 ЗУ «Про боротьбу з корупцією»)

Суб'єкти корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією

- державні службовці
- Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри, міністри
- народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад
- посадові особи місцевого самоврядування
- військові посадові особи Збройних Сил України та інших військових формувань (крім військовослужбовців строкової служби)

Відповідальність за вчинення корупційних діянь згідно з ЗУ «Про боротьбу з корупцією» передбачає:

Відповідальність за вчинення корупційних діянь (ст.7 Закону)

Якщо не містять складу злочину – адміністративна відповідальність у вигляді штрафу - 25-50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

Окрема категорія - 50-100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян

Відповідальність за порушення спеціальних обмежень, встановлених для осіб, уповноважених на виконання функцій держави (ст.8 Закону)

якщо воно не містить складу злочину-адміністративне стягнення у вигляді штрафу 15-25 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

повторне протягом року порушення-адміністративна відповідальність у вигляді штрафу 25-50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю (ст.9 Закону)

порушення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, вимог щодо декларування доходів (неподання або подання неповних чи неправдивих відомостей про доходи та зобов'язання фінансового характеру - адміністративна відповідальність у вигляді штрафу 15-25 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також є підставою для відмови у призначенні на посаду та для позбавлення права балотуватись у депутати або на виборні посади в державні органи.

Неподання або невчасне подання державним службовцем або іншою особою, уповноваженою на виконання функцій держави, відомостей про відкриття валютного рахунку в іноземному банку - адміністративна відповідальність у вигляді штрафу 15-25 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідальність керівників за невжиття заходів щодо боротьби з корупцією (ст.10 Закону)

Керівники міністерств і відомств, державних підприємств, установ та організацій чи їх структурних підрозділів у разі виявлення чи отримання інформації про вчинення підлеглим корупційного діяння або порушення спеціальних обмежень, в межах своєї компетенції зобов'язані вжити заходів до припинення таких діянь та негайно повідомити про їх вчинення будь-який з державних органів, зазначених у статті 4 цього Закону.

Умисне невжиття таких заходів-адміністративна відповідальність у вигляді штрафу 25-50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян повторно протягом року вчинення такого діяння-адміністративна відповідальність у вигляді штрафу 25-50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідальність за умисне невиконання своїх обов'язків по боротьби з корупцією (ст.11 Закону)

умисне не складення або невчасне складення протоколу про вчинення корупційного діяння чи іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, за наявності для цього підстав, або умисне неподання до суду протоколу про вчинення корупційного діяння чи іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, особою, на яку покладено ці обов'язки-адміністративна відповідальність у вигляді штрафу 50-100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.

Мобілізаційна підготовка – комплекс організаційних, політичних, економічних, фінансових, соціальних, правових та інших заходів, які здійснюються в мирний час з метою:

- підготовки національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України (ЗСУ), інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій до своєчасного і організованого проведення мобілізації;

- задоволення потреб оборони держави і захисту її території від можливої агресії;
- забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Мобілізація – комплекс заходів, здійснюваних з метою планомірного переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а ЗСУ, інших військових формувань, сил цивільного захисту – на організацію і штати воєнного часу. (ст.1 Закону України “Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію”)

Мобілізація може бути за обсягом:

- загальна (проводиться на всій території України і стосується всіх органів держави і т.п.)
- часткова (проводиться в окремих місцевостях і стосується певної частини національної економіки, ЗСУ)
- цільова (для ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф у мирний час)

Мобілізація може бути за способом проведення:

- відкрита (негайно оголошується через засоби масової інформації).
- прихована (доводиться по закритих каналах оповіщення)

З моменту оголошення мобілізації (крім цільової) чи введення воєнного стану настає особливий період функціонування економіки, органів влади, ЗСУ, інших військових формувань, підприємств, установ.

Повноваження органів влади у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації

➤ Верховна Рада України

- здійснює законодавче регулювання питань мобілізаційної підготовки та мобілізації;

- затверджує протягом двох днів з моменту затвердження Президента укази про введення воєнного чи надзвичайного стану, про загальну або часткову мобілізацію (ст.10)

➤ Президент України

- здійснює загальне керівництво;
- визначає мету, завдання, вид, обсяги, порядок і строки проведення мобілізаційної підготовки та мобілізації;
- забезпечує координацію державних органів у даній сфері;
- визначає структуру та затверджує мобілізаційний план України;
- надає (позбавляє право на звільнення від призову в разі мобілізації громадян чи окремим категоріям громадян;
- визначає порядок оголошення мобілізації;
- приймає рішення про введення воєнного чи надзвичайного стану, про мобілізацію із внесенням їх на затвердження ВРУ;
- встановлює режим роботи органів державної влади, інших органів під час мобілізації та у воєнний час;
- видає акти з питань мобілізаційної підготовки та мобілізації (ст.11)

➤ Кабінет Міністрів України

- здійснює заходи з організації забезпечення мобілізаційної підготовки та мобілізації, в межах повноважень видає акти з цих питань;
- організовує розроблення проекту мобілізаційного плану;
- організовує наукове, методологічне, методичне та інформаційне забезпечення мобілізаційної підготовки та мобілізації;
- розробляє проекти актів, які мають бути введені в дію під час мобілізації та у воєнний час;
- затверджує Положення про мобілізаційну підготовку національної економіки;
- визначає і затверджує основні показники мобілізаційного плану;
- створює мобілізаційний резерв МТЗ і сировинних ресурсів;

- погоджує довготермінові та річні програми мобілізаційної підготовки державних органів, АРК, областей, Києва та Севастополя, і т.д. (ст.12)

Суб'єкти, що діють у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації:

- Центральний орган виконавчої влади з питань економ.політики (Мінекономіки)
- Міністерство оборони
- Генеральний штаб ЗСУ
- Центральні органи виконавчої влади та інші держ. органи (Міністерства, комітети і т.д.)
- Місцеві органи виконавчої влади (обл. рай. держ. адміністрації)
- Рада Міністрів АРК
- Органи місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські ради)
- Судові органи України
- Органи прокуратури України
- Підприємства, установи і організації
- Громадяни

Громадяни зобов'язані:

- з'являтись за викликом до військових комісаріатів для поставки на військовий облік та визначення призначення на військовий час;
- надавати в установленому порядку під час мобілізації будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно, власниками якого вони є, з наступним відшкодуванням державою їх вартості;
- під час мобілізації громадяни, які підлягають призову, зобов'язані з'явитись на збірні пункти у строки, зазначені в документах;
- залучатись до виконання робіт, які мають оборонний характер.